

تعیین قدرت پیش‌بینی کنندگی انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده بر عزت نفس و شادکامی فرزندان در دانش

آموزان دختر دوره متوسطه شهر شیراز

سهیلا جاهدی^۱، ژاله رفاهی^۲، اصغر شریفی^۳، سهیلا رجایی چالشتری^{۴*}

^۱ گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان پردیس باهنر شیراز، شیراز، ایران، ^۲ گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، مرودشت، ایران، ^۳ گروه میکروبی‌شناسی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۳/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۷/۱۵

چکیده

زمینه و هدف: نقش خانواده در شکل‌گیری ویژگی‌های عاطفی و شناختی فرزندان به ویژه دختران که سلامت آینده جامعه به سلامت روانی آنها بستگی دارد، به خوبی نمایان است. هدف این مطالعه تعیین قدرت پیش‌بینی کنندگی انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده بر عزت نفس و شادکامی فرزندان در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهر شیراز بود.

روش بررسی: در این مطالعه مقطعی، ۳۰۳ نفر از دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهر شیراز که با پدر و مادر اصلی خود زندگی می‌کردند، با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های انسجام خانوادگی، انعطاف‌پذیری مثبت، عزت نفس کوپر اسمیت و مقیاس شادکامی آکسفورد پاسخ دادند. داده‌ها با آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: انسجام خانوادگی از قدرت پیش‌بینی کنندگی مثبت و معرّی‌داری برای هر دو متغیر ملاک، عزت نفس و شادکامی برخوردار بود ($p < 0/05$)، در حالی که بعد انعطاف‌پذیری چنین قدرتی نداشت.

نتیجه‌گیری: چگونگی عملکرد والدین، ارتباطات و کیفیت تعاملات در زندگی خانوادگی یکی از بهترین تعیین‌کننده‌های رفتار، سلامت و بهزیستی فرزندان از جمله حرمت خود مثبت و شادکامی آنان می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: انسجام خانوادگی، انعطاف‌پذیری خانواده، عزت نفس، شادکامی، فرزند

*نویسنده مسئول: سهیلا رجایی چالشتری، مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه روانشناسی

مقدمه

زندگی اجتماعی و ارزش‌های آن است. خانه مکانی است که نخستین روابط اجتماعی با والدین در آن تجربه می‌شود. خانواده و جامعه کلاً استانداردهایی را برقرار می‌سازند که افراد بر اساس آن‌ها خود را ارزیابی می‌کنند. ارزیابی خود، فرآیندی روانی و مستمر است. «ارزش خود» و یا اعتماد به نفس، طبق سلسله مراتب نیازهای مزلو، از جمله نیازهای اساسی انسان است. انسان نیاز دارد که احساس کند، شایسته، لایق، مفید و با ارزش است. در نتیجه، اعتماد به نفس به توسعه و حفظ مفهوم خود بستگی دارد. ارزشی که هر فردی احساس می‌کند، عامل مهمی در تکامل روانی-اجتماعی و شکل‌گیری انگیزه‌های او دارد (۳). بنابراین ایجاد احساس ارزشمندی یا عزت نفس در فرزندان از مهم‌ترین کارکردهای خانواده برای پرورش افراد سالم است. عزت نفس از جمله سازه‌های روانشناختی است و دارای معنای دقیق و روشنی که مورد توافق همه روانشناسان باشد نیست. خود‌پنداره و عزت نفس دو مفهوم متفاوتند و برای هر یک تعاریفی جداگانه ارایع شده است. خود‌پنداره (تصور از خود) عبارت از نحوه ادراک فرد از خود، رفتار خود و نگرش نسبت به کیفیت انگاره‌های دیگران، در حالی که عزت نفس، خشنودی فرد نسبت به خود‌پنداره خویش است (۴).

عزت نفس یکی از عوامل روانی اجتماعی است که در میزان شادکامی افراد نقش بسزایی دارد. اهمیت عزت نفس در ایجاد شادمانی به حدی است که برخی از صاحب‌نظران و پژوهشگران روان‌شناسی آن را

نقش و موقعیت نهاد خانواده به عنوان هسته اولیه و اساسی تشکیل جامعه از دیر باز مورد توجه جامعه‌شناسان، روان‌شناسان و متخصصان علوم رفتاری و اجتماعی قرار گرفته است. این نقش با گذشت هزاران سال از عمر آن نه تنها اهمیت خویش را از دست نداده است، بلکه روز به روز بر معرفت بشری در کشف و میزان و ابعاد اهمیت نهاد خانواده افزون شده است. خانواده، یک سازمان اجتماعی است که روابط میان اعضای آن مهم‌ترین عنصر شکل دهنده به این سازمان است. نوع روابطی که میان اعضای هر خانواده حاکم است، فضایی ایجاد می‌کند که در آن عواطف، احساسات، افکار و رفتارها، زاده می‌شوند و متقابلاً بر روابط موجود در خانواده اثر می‌گذارند (۱). کنش‌های خانوادگی، از جمله عواملی است که فرآیند تحول روانی هر فرد را از بدو تولد تحت تأثیر قرار می‌دهد. این پژوهش بر اساس مدل رویکرد سیستمی‌السون می‌باشد. وی از ترکیب بعد انسجام و انعطاف‌پذیری، ۱۶ گونه خانواده را از هم جدا می‌سازد. خانواده‌های متعادل در اطراف نقاط میانی دو بعد انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده قرار دارند. السون، انسجام خانوادگی را پیوند عاطفی اعضای خانواده نسبت به یکدیگر می‌داند و انعطاف‌پذیری را میزان تغییر در رهبری، روابط نقش‌ها و قوانین ارتباطی تعریف می‌کند (۲).

به این ترتیب نیاز به عزت نفس، از جمله نیازهای طبیعی بشر است. نیازی که اساساً زاده

جزء جدایی ناپذیر از شادکامی می‌دانند (۵). آرگیل به عنوان پیشگام در نظریه پردازان شادی، ارتباطات اجتماعی را از مؤلفه های مهم شادی می‌داند و پیوندهای نزدیک هم چون دوستی، عشق و ازدواج را از نمونه‌های بارز و اثر گذار بر به کامی شمرده است وی بر این باور است که خانواده یکی از قوی ترین پیوندهای ارتباطی اجتماعی است و ابعاد گوناگون آن مانند شمار اعضای خانواده، تحصیلات، درآمد، ساختار قدرت و همبستگی اعضای خانواده از تعیین کننده‌های شادی هستند. شادی مفهوم گسترده ای است و دارای دو مؤلفه شناختی و عاطفی می‌باشد. مؤلفه عاطفی به معنی توازن لذت (توازن بین عاطفه خوشایند و ناخوشایند) و مؤلفه شناختی به معنی رضایت از زندگی (ارزیابی فرد از زندگی بر طبق استانداردهای ذهنی اش) است (۶). از دیدگاه علوم رفتاری و روان‌شناسی، وضعیت روانی، جسمانی و نحوه تجربه به درد یا شادی از آرایش ذهنی، روانی و سبک اندیشه ما نشأت می‌گیرد. شیوه تفکر ما است که کیفیت زندگی ما را تعیین می‌کند (۷).

در بسیاری از تحقیقات به اهمیت تأثیر عملکرد خانواده بر رشد نوجوان اشاره شده و فرآیندهای والدینی از جمله نقش مدیریتی و نظارتی والدین، همبستگی خانواده و بسیاری عوامل دیگر را بررسی کرده اند. این یافته ها مطرح می‌کند که کنترل و همبستگی و عدم تضاد در محیط خانواده می‌تواند رشد مثبت مفهوم خود و کفایت اجتماعی را سبب شود (۸).

محققان در تحقیقی نشان دادند که تعاملات خانوادگی ارتباط معنی‌داری با عزت نفس نوجوانان دارد. در میان کلیه متغیرهای خانوادگی، بهترین پیش بینی کننده عزت نفس، رضایت خانوادگی و ارتباطات عاطفی مثبت بین پدران با دختران گروه نمونه و موفقیت تحصیلی، انسجام خانوادگی و سطح پایینی از کنترل و سلطه‌گری پدر در گروه پسران بود. نتایج تحقیق به طور کلی، سهم قابل توجهی از جنبه‌های مختلف عملکرد خانواده بر ارتقاء تصور مثبت از خود را در اوایل نوجوانی نشان داد (۹).

پژوهش حاضر با هدف بررسی قدرت پیش بینی کنندگی انسجام و انعطاف پذیری خانواده بر عزت نفس و شادکامی فرزندان در دانش آموزان دختر دوره متوسطه انجام شد.

روش بررسی

پژوهش حاضر با توجه به اهداف و ماهیت آن از نوع پژوهش توصیفی - مقطعی، با روش همبستگی در قالب طرح پیش بین است. به عبارت دیگر این پژوهش از جمله بررسی‌های رگرسیون چند متغیره است که هدف آن تعیین سهم نسبی هر کدام از متغیرهای انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده، در تبیین پیش‌بینی عزت نفس و شادکامی فرزندان بوده است. انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده به عنوان متغیرهای پیش بین و عزت نفس و شادکامی فرزندان به عنوان متغیر ملاک مدنظر قرار داده شد.

جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانش آموزان دختر پایه دوم دوره متوسطه (اعم از دبیرستان و هنرستان) شهر شیراز که در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۸۸ مشغول به تحصیل بودند می‌باشد. به منظور انتخاب اعضای گروه نمونه، ابتدا از بین نواحی چهار گانه آموزش و پرورش شهر شیراز به صورت تصادفی یک ناحیه انتخاب شد. سپس، از بین مدارس دولتی دخترانه موجود در آن ناحیه، هفت مدرسه و از هر مدرسه دو کلاس در پایه دوم به تصادف انتخاب گردید. به این ترتیب ۳۰۳ دانش آموز با روش خوشه ای تصادفی چند مرحله ای انتخاب شدند و به عنوان تشکیل دهنده گروه نمونه مورد ارزیابی قرار گرفتند.

ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش، چهار پرسشنامه بوده است که شامل؛ پرسشنامه انسجام خانوادگی، پرسشنامه انعطاف پذیری مثبت، پرسشنامه عزت نفس و پرسشنامه شادکامی می‌باشند. پرسشنامه انسجام خانوادگی؛ این مقیاس بر اساس مجموعه‌ای از متون موجود در باب همبستگی و با الهام از مدل ترکیبی السون، به وسیله سامانی، ساخته شده است. این آزمون دارای ۲۸ سؤال است که گزینه‌ها به صورت مقیاس پنج قسمتی لیکرت طراحی شده است. همچنین ۲۵ درصد بالاترین نمرات تحت عنوان انسجام بالا، ۲۵ درصد پایین‌ترین نمرات تحت عنوان انسجام پایین، ۵۰ درصد میانه نمرات تحت عنوان سطح انسجام متوسط تعریف شده‌اند. در پژوهش حاضر به منظور تعیین پایایی از روش آلفای

کرونباخ استفاده گردید و مقدار ۰/۹۲. به دست آمد. با توجه به این که این مقیاس در پژوهش‌های متعددی به کار رفته است، می‌توان روایی این مقیاس را قابل اعتماد جهت پژوهش حاضر دانست (۱۰).

پرسشنامه انعطاف‌پذیری مثبت: این آزمون با الهام از مدل ترکیبی السون درباره‌ی خانواده، به وسیله‌ی شاکری (۱۳۸۲)، ساخته شده است. آزمون شامل ۱۶ سؤال است و جواب‌سئالات به صورت مقیاس لیکرت است. ۲۵ درصد بالای نمرات تحت عنوان انعطاف‌پذیری بالا، ۲۵ درصد پایین نمرات تحت عنوان سطح انعطاف‌پذیری پایین و ۵۰ درصد میانه نمرات تحت عنوان سطح انعطاف‌پذیری متوسط تعریف شده‌اند. اعتبار و روایی این مقیاس در طی مطالعه‌ای بر روی ۴۸ آزمودنی مورد تأیید قرار گرفته است، که ضریب همسانی درونی مقیاس، با استفاده از آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۹ گزارش شده است. روایی محتوایی مقیاس به وسیله چند تن از استادان دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت و ضریب پایایی آن به روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۷۶ محاسبه شد (۱۱).

پرسشنامه عزت نفس؛ مقیاس عزت نفس فرم کوتاه به وسیله کوپر اسمیت که در سال ۱۹۶۷ تهیه شده است، شامل ۳۰ گویه پنج‌گزینه‌ای می‌باشد. سهرابی و البرزی (۱۳۸۲) نیز پایایی مقیاس مذکور را از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۲ و ضریب بازآزمایی آزمون برابر با ۰/۸۱ گزارش کردند. در

سال تحصیلی بسیاری از مدارس از انجام کارهای تحقیقاتی در کلاس های مختلف ممانعت به عمل می آورند، لذا دسترسی به دانش آموزان کلاس های مختلف بسیار مشکل بود.

به منظور اجرای پرسشنامه های پژوهش با مراجعه به اداره آموزش و پرورش ناحیه یک شهر شیراز و با هماهنگی کارشناسان آموزش متوسطه (نظری، فنی و حرفه ای، کاردانش) آمار کل آموزشگاه های دخترانه دوره متوسطه دریافت شد. پرسشنامه ها به یکدیگر الصاق شد و در اختیار دانش آموزان قرار گرفتند. لازم به ذکر است که محقق پس از ایجاد ارتباط اولیه از طریق بیان اهمیت و اهداف تحقیق و قدردانی از دانش آموزان شرکت کننده، با ایجاد حس اعتماد نسبت به محرمانه بودن اطلاعات و عدم نیاز به ذکر نام، پرسشنامه ها در کلاس های انتخاب شده ارایع شد. به طور تقریبی ۳۰ دقیقه، زمان صرف پاسخ دهی به مقیاس ها گردید. داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون آماری همبستگی و رگرسیون چند گانه با روش هم زمان تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها

انسجام خانواده پایین تر از ۸۱ به عنوان انسجام خانواده پایین، انسجام بین ۸۱ تا ۹۴ به عنوان انسجام متوسط و انسجام بالای ۹۴ به عنوان انسجام بالا طبقه بندی شده اند. با توجه به نتایج ۵ دست

پژوهش حاضر ضریب پایایی مقیاس سنجش از طریق آلفای کرونباخ معادل ۰/۶۷ به دست آمده است (۱۲). پرسشنامه شادکامی آکسفورد؛ این ابزار که در سال ۱۹۹۰ به وسیله آرگیل ولو تهیه شده است و به وسیله علی پور و نوربالا (۱۳۷۸) به فارسی ترجمه گردید، دارای ۲۹ ماده است که پنج حیطه رضایت، خلق مثبت، سلامتی، کار آمدی و عزت نفس را در بر می گیرد. خرده مقیاس های رضایت شامل ۱۱، خلق مثبت دارای ۸، سلامتی ۶، کار آمدی ۴ و عزت نفس ۲ پرسش می باشد. از بین این پرسش ها ماده ۸ در خرده مقیاس های رضایت و خلق مثبت به صورت مشترک محاسبه می گردند. این پرسشنامه ۲۹ ماده ای چهار گزینه دارد که گزینه های آن به ترتیب از صفر تا سه نمره گذاری می شوند. جوکار و رحیمی (۱۳۸۶) برای محاسبه پایایی این پرسشنامه به شیوه همسانی درونی از روش آلفای کرونباخ استفاده کردند و ضریب پایایی ۰/۹۲ را به دست آوردند. برای تعیین روایی آن روش تحلیل عامل به روش مولفه های اصلی به کار برده شد. مقدار روایی برابر با ۰/۹۱ گزارش شد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای پایایی پرسشنامه شادکامی معادل ۰/۹۳ به دست آمد (۱۳).

در پژوهش حاضر به این علت دانش آموزان پایه دوم متوسطه انتخاب شدند که باتوجه به این که حضور محقق در مدارس پسرانه امکان پذیر نبود، فقدان پایه اول در هنرستان و همچنین به دلیل نهای بودن دروس پایه سوم و انجام تحقیق در نیمه دوم

آمده، از ۳۰۳ نفر، اکثریت پاسخگویان (۱۵۵ نفر معادل ۵۱/۲ درصد) دارای انسجام خانواده متوسط هستند. هم چنین ۸۰ نفر معادل ۲۶/۴ درصد انسجام خانواده پایین و ۶۸ نفر معادل ۲۲/۴ درصد انسجام خانواده بالا دارند. هم چنین انعطاف پذیری پایین تر از ۴۸ به عنوان انعطاف پذیری پایین، انعطاف پذیری بین ۴۸ تا ۵۶ به عنوان انعطاف پذیری متوسط و انعطاف پذیری بالای ۵۶ به عنوان انعطاف پذیری بالا طبقه بندی شده اند. بیشتر پاسخگویان (۱۴۴ نفر معادل ۴۷/۵ درصد) دارای انعطاف پذیری متوسط هستند. هم چنین ۹۸ نفر معادل ۳۲/۳ درصد انعطاف پذیری پایین و ۶۱ نفر معادل ۲۰/۱ درصد انعطاف پذیری بالا دارند. ماتریس همبستگی فوق نشان می دهد که همبستگی بین متغیرهای انسجام خانوادگی با انعطاف پذیری، انسجام خانوادگی با عزت نفس و انسجام خانوادگی با شادکامی همگی معنی دار هستند. ($p=0/01$)، هم چنین همبستگی انعطاف پذیری با عزت نفس معنی دار است ($p=0/05$). نیز همبستگی انعطاف پذیری با شادکامی معنی دار بود ($p=0/01$).

به منظور بررسی و تعیین پیش بینی عزت نفس فرزندان به وسیله انسجام و انعطاف پذیری خانواده، از تحلیل رگرسیون چند گانه به روش هم زمان استفاده شد. مقدار R^2 نشان می دهد که ۸ درصد واریانس مربوط به عزت نفس به وسیله انسجام و انعطاف پذیری خانواده تبیین می شود ($R^2=0/08$). هم چنین نگاهی به ضرایب رگرسیون حکایت از آن

دارد که متغیر انسجام خانوادگی ($\beta=0/26$) می تواند عزت نفس را به طور مثبت و معنی دار پیش بینی کند هم چنین میزان R^2 نشان می دهد که ۱۶ درصد واریانس مربوط به شادکامی به وسیله انسجام و انعطاف پذیری خانواده تبیین می شود ($R^2=0/161$) هم چنین نتایج ضرایب رگرسیون حاکی از آن است که متغیر انسجام خانوادگی ($\beta=0/27$) می تواند شادکامی را به طور مثبت و معنی دار پیش بینی کند.

بحث

بسیاری از پژوهشگران چگونگی عملکرد والدین، ارتباطات و کیفیت تعاملات را در زندگی خانوادگی یکی از بهترین تعیین کننده های رفتار، سلامت و بهزیستی فرزندان می دانند. نظریه پردازان مختلفی بر این نکته توافق دارند که شیوه های سالم والدین باعث می شود که کودکان و نوجوانان از خود تصویر مثبتی داشته باشند. هم چنین، آرگیل بر این باور است که ساختار قدرت و همبستگی اعضای خانواده از تعیین کننده های شادی هستند (۵). نگرش و ارزیابی فرد از خود بر نحوه تفکر، احساس و عمل او تأثیر می گذارد (۵). هدف این پژوهش پاسخ گویی به این سؤال بوده است که آیا انسجام و انعطاف پذیری خانواده قدرت پیش بینی عزت نفس و شادکامی فرزندان را دارد.

مطالعه حاضر نشان داد مقدار قدرت

پیش بینی انسجام خانواده پیش بینی کننده مثبت و

درون گروهی گسترده‌ای نداشته و احتیاجات و علایق دیگران را کمتر مد نظر قرار می‌دهند. مطالعات پیشین نشان داده است که ایرانیان کم و بیش فرهنگ جمع‌گرا دارند (۱۶).

نتایج این پژوهش همچنین حاکی از آن است که می‌توان ۱۶/۶ درصد شادکامی فرزندان را به وسیله انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده پیش‌بینی کرد و تنها متغیر انسجام خانواده قدرت پیش‌بینی مثبت و معرّی‌دار شادکامی فرزندان را داشت. این نتیجه نشان دهنده رابطه قوی‌تر و معنی‌دار انسجام خانواده به عنوان صمیمی و حمایت‌کننده با پیامدهای مثبت برای فرزندان، از سطوح بالاتر شادی است. این نتیجه با یافته‌های پژوهش‌های انجام شده در زمینه تأثیر خانواده و ارتباطات اجتماعی و همچنین با پژوهش‌هایی که ساختار قدرت و همبستگی اعضای خانواده را از تعیین‌کننده‌های شادی می‌داند، هم‌خوانی دارد (۱۷ و ۱۳، ۵). در تبیین یافته‌های فوق می‌توان گفت که هرگاه نوجوان با پدر و مادر خود احساس نزدیکی و صمیمیت کند، می‌تواند بدون اضطراب و احساس طرد شدگی عقاید و احساسات خود را با آن‌ها در میان بگذارد. رابطه مطلوب، رفتار دوستانه و انعطاف‌پذیر والدین فرصت ابراز وجود و استقلال را برای نوجوانان فراهم می‌کند. علاوه بر آن، نوجوان حمایت عاطفی و اجتماعی خانواده را احساس می‌کند که پیامد آن سلامت روانشناختی، افزایش شادی و خشنودی از زندگی در فرزندان است.

معنی‌دار عزت نفس در فرزندان است. این نتیجه بیانگر نقش کلیدی متغیر همبستگی خانواده در تعیین حرمت خود مثبت در فرزندان است. این بخش از نتایج با یافته‌های حاصل از تحقیقات انجام شده در این زمینه هم‌خوانی دارد (۱۶ و ۱۵). در تبیین یافته فوق می‌توان چنین بیان کرد که وجود رابطه ی گرم و همراه با پذیرش والدین، احساس مسؤلیت و نزدیکی عاطفی اعضای خانواده و از طرفی هنگامی که والدین در رویارویی با مسایل مختلف اجازه می‌دهند که فرزندان نظرات خود را بیان کنند و آنها را در تصمیم‌گیری‌ها شریک می‌کنند، نوجوان احساس می‌کند عضو با ارزشی از خانواده است. در این صورت، در سایه امنیت روانی ناشی از محیط خانوادگی گرم و حمایت‌پذیر، حس خود ارزشمندی و عزت نفس در فرزندان پرورش می‌یابد.

همچنین، وجود ارتباط مثبت و معنی‌دار انسجام خانواده با عزت نفس را می‌توان به عوامل فرهنگی و جمع‌گرا بودن جامعه ایرانی نسبت داد. در فرهنگ‌های جمع‌گرا افراد احساس می‌کنند که تعلق خاطر به گروه و اجتماع خود دارند. در این جوامع بر صداقت و وفاداری به گروه تکیه شده و تصمیم‌های گروه بر تصمیم‌های فردی ارجحیت داده شده است و رفتار افراد با قوانین، اهداف و ارزش‌های گروه تخمین زده می‌شود. از سوی دیگر، در فرهنگ‌های فردگرا بیشتر خود فرد و امیال و احساسات او مهم تلقی می‌شود. افراد دارای فرهنگ فردگرا وابستگی‌های

با فرزندان در این دوران جهت افزایش آگاهی و دانش والدین و هم چنین آموزش شیوه‌های تربیتی مبتنی بر تقویت و پاداش و مثبت‌گویی در جهت ارتقای عزت نفس فرزندان و آرایه تکنیک‌های افزایش شادمانی بتوان انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده را افزایش داد. ضمناً این نکته را باید در نظر داشت که تعمیم نتایج باید با احتیاط صورت گیرد، زیرا پژوهش حاضر در شهر شیراز و با دانش‌آموزان پایه دوم متوسطه انجام گرفته است.

تقدیر و تشکر

این مطالعه حاصل طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت بود که با حمایت مالی شورای تحقیقات آموزش و پرورش فارس انجام شد.

روانشناسان معتقدند که پیوند و تعهد عاطفی، گرمی روابط و عواطف حاکم بر خانواده‌های منسجم، در فرزندان آن‌ها این احساس را به وجود می‌آورد که مورد پذیرش والدین هستند و والدین نسبت به خواسته‌های آن‌ها حساس و مسئولند و برای فعالیت‌های تحصیلی و غیر تحصیلی آنان وقت می‌گذارند. تمام این موارد باعث ایجاد آرامش و عدم احساس اضطراب در فرزندان آن‌ها می‌شود (۱۸).

نتیجه گیری

این مطالعه نشان داد که انسجام خانوادگی نقش مؤثر و پیش‌بینی‌کننده عزت نفس و شادکامی فرزندان در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه را دارد. بنابراین، نوجوانانی که روابط گرم و صمیمانه‌ای با والدین خود دارند، مورد عشق و محبت والدین با کلام، لمس و رفتارهای محبت‌آمیز قرار می‌گیرند، به نیازها و خواسته‌های آنها توجه می‌شود، آن‌ها را با همه خصوصیات، ویژگی‌ها و توانایی‌هایشان می‌پذیرند و می‌توانند عقاید و نظرات خود را بدون ترس از تحقیر و تمسخر بیان کنند، وجود چنین فضای عاطفی و روانی خانواده است که می‌تواند باعث رشد و تعالی حرمت خود مثبت و سطح بالاتری از شادمانی برای فرزندان گردد.

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود از طریق ایجاد کارگاه‌هایی برای والدین در زمینه تغییرات و ویژگی‌های دوره نوجوانی و چگونگی رفتار

REFERENCES:

1. Ahmadi EA. Family Psychology and the educational role. Link Magazine; Tehran; Parent Community Publication; 2004; 294, 5-19.
2. Olson D H. Circumplex Model of Marital and Family Systems. Journal of Family Therapy. 2000; 22; 144-167.
3. Arastoirani H. The success of his perceptions through. Journal of School Counselor 2007; 3(2): 20-5.
4. Sahragard N. Effect of Resiliency on life satisfaction and academic achievement antecedents of and self-esteem and attachment; MA thesis of educational psychology. Shiraz University. 2008; 18-19
5. Argyle M. The psychology of happiness. London and New York: Rutledge. 2001.
6. Diner E. Subjective Well-being. Psychological Bulletin 2000; 55: 34-43.
7. Barkhory H. Effectiveness of the education positive thinking skills for the group on academic achievement. M.A thesis. Marvdasht: Islamic Azad University; 2008.
8. Zare M. The Exploring of Effect of Family Communication Patterns on incidence Risk Behaviors on some High School Students in Shiraz. M.A thesis. Marvdasht: Islamic Azad University, 2010; 22-23
9. Macuka I, Vulic-Prtoric A, Soric I. Positive effects of Family interactions on self-esteem in early adolescence. 2nd ed. European conference on positive psychology. ITALY: Erbania pallanza; 2004; 5-8, 1-6.
10. Samani S, Relation between family cohesion and emotional autonomy with emotional problems. Journal of Health Psychology 2006; 1: 30-7.
11. Nikkerdar ME. The Effect of family cohesion and flexibility on self-concept of boys and girls. MA thesis of educational psychology: Shiraz University; 2005; 36-37
12. Sohrabi N, Alborzi SH. A Survey the relationship between aspects of identity and self-esteem in a group of normal and delinquent adolescents Shiraz. Quarterly Journal of Education and Psychology 2003; 1(7): 251-64.
13. Jokar B, Rahimi M. The Effect of family communication patterns on joy in a group of high school students in Shiraz. Journal of Psychiatry and Clinical Psychology, year XII 2007; 4: 376-84.
14. Macuka I, Vulic-Prtoric A, Soric I. Positive effects of Family interactions on self-esteem in early adolescence. 2nd ed. European conference on positive psychology, ITALY: Verbania Pallanza; 2004; 5-8, 1-6.
15. Cai Lian T, Yusoof F. The Effects of Family Functioning on Self-esteem of children. European Journal of Social Sciences 2009; 9: 643-50.
16. Asadi M, Shahmansoury N, Mohamadi MR, Rezaie F, Gsenpa G. Variables related to socio-cultural and interacted with parents of adolescents in Iran. Journal of New Cognitive Science, Seventh Year 2005; 4: 28-35.
17. Holder MD, Coleman B. The contribution of social relationships to children's happiness. Journal of Happiness Studies 2007; 10(3): 229-349.
18. Zare M. A survey of the role family cohesion, flexibility and goal orientation in children. Journal of Family Studies, Year IV 2008; 13: 18-34.

Predictive Power of Family Cohesion and Flexibility on Children's' Self - Esteem and Happiness in Female High School Students in Shiraz, Iran

Jahedi S¹, Refahi Z², Sharifi A³, Rajae chaleshtari S^{2*}

¹Department of Education, Pardise Shahid Bahonar Farhangian University, Shiraz, Iran, ²Department of Conseling, Faculty of Education & Psychology, Islamic Azad University of Marvdasht Branch, Marvdasht, Iran, ³Department of Microbiology, Yasuj University of Medical Sciences, Yasuj, Iran

Received: 09 June 2013

Accepted: 07 Oct 2013

Abstract

Background & aim: The role of family in shaping affective and cognitive characteristics of children, especially girls, who the future health of community depends on their mental health, is evident. The purpose of this study was to determine the predictive power of family cohesion and flexibility on self-esteem and happiness of children in high school girl students in Shiraz.

Methods: In the present correlational study design, 303 cases of Shiraz secondary girl students who lived with their parents were chosen through the multistage random cluster sampling method. They responded to questionnaires for consistency of family, positives flexibility, Cooper Smith Self-esteem and Oxford Happiness scale. The data were analyzed by Pearson correlation and multiple regressions.

Results Family consistency had significant positive power predictive for criterion variables self-esteem and happiness ($p < 0.05$), whereas the flexibility had no such significance.

Conclusion: Quality of operation of parents, communication and interaction in family life is one of the best determinants of behavior, health and well-being of children, including their self-esteem and happiness.

Key words: Family cohesion, Family flexibility, Self-esteem, Happiness, Child

*Corresponding Author: Rajae chaleshtari S, Department of Counseling ,Faculty of Education & Psychology, Islamic Azad University Marvdasht Branch, Marvdasht, Iran
Email: Soheyla1386@gmail.com